

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

(повне найменування вищого навчального закладу)

ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

(назва факультету/підрозділу)

Кафедра піротехнічної та спеціальної підготовки

(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Підготовка з надання домедичної допомоги

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова професійна

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

за освітньою (освітньо-професійною, освітньо-науковою) програмою

Інженерне забезпечення саперних, піротехнічних та вибухових робіт

(назва освітньої програми)

підготовки

бакалавра

(найменування освітнього ступеня)

у галузі знань _____

26 «Цивільна безпека»

(код та найменування галузі знань)

за спеціальністю _____

263 «Цивільна безпека»

(код та найменування спеціальності)

Рекомендовано кафедрою піротехнічної та спеціальної підготовки на 2021- 2022

(назва кафедри)

навчальний рік.

Протокол від « 31 » 08 2021 р. №1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Підготовка з надання домедичної допомоги»

(назва навчальної дисципліни)

2021 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Підготовка з надання домедичної допомоги» сприяють розвитку професійного мислення в здобувачів вищої освіти. Застосовують для правильного і безпечного оцінювання медико-санітарної обстановки, що може скластися у разі виникнення надзвичайних ситуацій, організації надання домедичної допомоги постраждалим при різних травмах у залежності від обставин, що склалися, кліматичних і природних умов, із дотриманням особистої безпеки, використовуючи для цього індивідуальні і групові табельні і підручні засоби.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння правилами безпечного надання домедичної допомоги дорослим і дітям при різних травмах в надзвичайних ситуаціях як самостійно, так і під керівництвом працівника з медичною освітою.

Набуті знання дозволять правильно аналізувати та виявляти проблемні питання щодо надання домедичної допомоги на місці події; планувати, організовувати та здійснювати домедичну допомогу в надзвичайних ситуаціях з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей постраждалої людини в процесі надання домедичної допомоги як дорослим, так і дітям при різних травмах; правильно обирати та ефективно використовувати способи та методи, штатні та підручні засоби, для надання домедичної допомоги на місці події.

1. Інформація про викладача

Загальна інформація	Толкунов Ігор Олександрович, начальник кафедри піротехнічної та спеціальної підготовки факультету цивільного захисту, кандидат технічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська 7, навчальний корпус №2, кабінет № 703. Робочий номер телефону –
E-mail	tolkunov_ia@nuczu.edu.ua; tolkunov_ia@ukr.net
Наукові інтереси	- забезпечення нормативних медико-біологічних умов праці персоналу шляхом підтримання сталих показників щодо аероіонного режиму на робочих місцях та в спеціальних приміщеннях; - забезпечення успішного виконання робіт з гуманітарного розмінування місцевості за рахунок розробки та впровадження новітніх методів і технічних засобів для безпечного їх виконання персоналом піротехнічних підрозділів ОРС ЦЗ ДСНС України
Професійні здібності	- застосування в освітній діяльності раніше набутих професійних знань та практичних навичок

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щопонеділка з 16.00 до 17.00 та щочетверга з 15.00 до 16.00 в кабінеті №707. В разі додаткової потреби здобувача вищої освіти в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: формування у майбутніх фахівців з базовою вищою освітою необхідного їх подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з питань надання домедичної допомоги при порушеннях або зупинці дихання, серцево-судинних порушеннях, зупинці серця, значних кровотечах, пошкодженнях голови та хребта, термічних ураженнях та гострих отруєннях в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	—
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	обов'язкова професійна	—
Рік підготовки	2021-2022-й	—
Семестр	3-й	—
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	4,0	—
- кількість модулів	3	—
- загальна кількість годин	120	—
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	12	—
- практичні заняття (годин)	52	—
- семінарські заняття (годин)	—	—
- лабораторні заняття (годин)	—	—
- курсовий проект (робота) (годин)	—	—
- інші види занять (годин)	—	—
- самостійна робота (годин)	56	—
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	—	—
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен	—

Передумови для вивчення дисципліни

Хімія, біологія.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Інженерне забезпечення саперних, піротехнічних та вибухових робіт», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Пояснювати процеси впливу шкідливих і небезпечних чинників, що виникають у разі небезпечної події; застосовувати теорії захисту населення, території та навколишнього природного середовища від уражальних чинників джерел надзвичайних ситуацій, необхідні для здійснення професійної діяльності, використовуючи знання математичних та природничих наук.	ПРН06
Визначати фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні шкідливі виробничі чинники та аналізувати безпечність виробничого устаткування.	ПРН11
Класифікувати речовини, матеріали, продукцію, процеси, послуги та суб'єкти господарювання за ступенем їх небезпечності.	ПРН13
Демонструвати вміння щодо проведення заходів з ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.	ПРН20
Організовувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.	ПРН25

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність надавати домедичну допомогу постраждалим особам.	ПК28

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. Медичне забезпечення постраждалого населення в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу. Основи анатомії та фізіології людини.

Змістовий модуль 1. Організація медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.

Тема 1.1. Вступ. Організація медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.

Вступ в предмет і місце предмету в системі підготовки фахівця оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України. Організація медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях силами і засобами ДСНС України.

Тема 1.2. Принципи організації, завдання, сили і засоби Державної служби медицини катастроф та медичної служби цивільної оборони України.

Організаційна структура, основні завдання, сили і засоби Державної служби медицини катастроф України. Організаційна структура, основні завдання, сили і засоби медичної служби ЦО ДСНС України.

Змістовий модуль 2. Медична характеристика осередків надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

Тема 2.1. Медико-тактична характеристика осередків надзвичайних ситуацій природного, техногенного характеру та воєнного часу.

Визначення катастрофи, основні вражаючі фактори природних та техногенних катастроф. Медико-тактична характеристика осередків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру. Медико-тактична характеристика осередків надзвичайних ситуацій воєнного часу.

Змістовий модуль 3. Поняття про органи та системи організму людини та їх фізіологію.

Тема 3.1. Будова та функції клітин і тканин організму людини. Системи організму людини.

Будова та функції клітин і тканин організму людини. Загальні відомості про системи організму людини.

Тема 3.2. Кістково-м'язова та серцево-судинна системи, система органів дихання.

Кістково-м'язова система людини: призначення, функції, загальна будова. Серцево-судинна система людини: призначення, функції, загальна будова. Органи дихання людини: призначення, функції, загальна будова.

Тема 3.3. Системи стравоотравлення та виділення. Нервова система та органи почуттів людини.

Система стравоотравлення людини: призначення, функції, загальна будова. Система виділення людини: призначення, функції, загальна будова. Нервова система людини: призначення, функції, загальна будова. Органи почуттів людини.

МОДУЛЬ 2. Особливості патологічних порушень, які виникають в умовах надзвичайних ситуацій. Правила поведінки, дотримання заходів безпеки та особливості надання домедичної допомоги під час виконання завдань в осередках надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру.

Змістовий модуль 4. Порушення основних життєво важливих функцій організму.

Тема 4.1. Гостра дихальна та серцево-судинна недостатність.

Гостра дихальна недостатність, її види, причини виникнення та домедична допомога. Гостра серцево-судинна недостатність її форми, види, причини виникнення та домедична допомога.

Тема 4.2. Шоковий та коматозний стан. Синдром тривалого стискання тканин.

Шоковий стан людини: причини, ознаки, домедична допомога. Коматозний стан людини: причини, ознаки, домедична допомога. Синдром тривалого стискання тканин: ознаки, домедична допомога.

Змістовий модуль 5. Поняття про травми. Травми механічного походження.

Тема 5.1. Патогенез травм механічного походження. Рани та їх класифікація.

Поняття про травми: визначення, класифікація. Рани: класифікація, клінічні симптоми, домедична допомога. Механічні травми м'яких тканин: клінічні симптоми, домедична допомога.

Тема 5.2. Кровотечі. Травми опорно-рухового апарату людини.

Кровотечі, їх класифікація, домедична допомога у разі виникнення кровотеч. Способи тимчасової зупинки кровотеч. Скелетна травма: вивихи, переломи, їх класифікація, клінічні симптоми, домедична допомога. Черепно-мозгова травма, її форми, клінічні симптоми, домедична допомога.

Змістовий модуль 6. Травми фізичного та хімічного походження.

Тема 6.1. Термічні травми. Термічний опік, тепловий удар та відмороження, гіпотермія. Електротравма.

Закони терморегуляції. Екстремальні температури. Загальні та місцеві ураження від впливу підвищених та понижених температур. Термічний опік, тепловий удар та відмороження, гіпотермія: їх клінічні симптоми, домедична допомога. Електротравми, ураження блискавкою: їх клінічні симптоми, домедична допомога.

Тема 6.2. Отруєння небезпечними хімічними речовинами. Отруєння продуктами харчування. Біологічні отруєння.

Поняття отруєння та його класифікаційні ознаки. Отруєння небезпечними хімічними та отруйними речовинами, продуктами харчування, біологічні отруєння: їх клінічні симптоми, домедична допомога. Місцеві ураження небезпечними хімічними речовинами: їх клінічні симптоми, домедична допомога.

Тема 6.3. Вплив іонізуючих випромінювань на організм людини. Радіаційна травма.

Основні характеристики іонізуючого випромінювання. Біологічна дія іонізуючого випромінювання на організм людини та променева хвороба: її клінічні симптоми, домедична допомога.

Змістовий модуль 7. Правила поведінки та особливості надання домедичної допомоги при виникненні надзвичайних ситуацій природного характеру.

Тема 7.1. Поведінка людей та особливості надання ДМД при надзвичайних ситуаціях природного характеру.

Поведінка людей та дотримання заходів безпеки при землетрусах. Поведінка людей та дотримання заходів безпеки при ураганах, бурях, смерчах.

Поведінка людей та дотримання заходів безпеки при повенях. Поведінка людей та дотримання заходів безпеки при селях, зсувах.

Змістовий модуль 8. Поведінка людей та особливості надання домедичної допомоги під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

Тема 8.1. Поведінка людей та особливості надання ДМД під час надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

Основні вражаючі фактори при виникненні надзвичайних ситуацій на пожежовибухонебезпечних об'єктах. Поведінка людей та дотримання заходів безпеки і особистого захисту при виникненні надзвичайних ситуацій на пожежовибухонебезпечних об'єктах. Основні вражаючі фактори при виникненні надзвичайних ситуацій на транспорті. Поведінка людей та дотримання заходів безпеки під час аварій на автомобільному транспорті. Особливості поведінки людей та дотримання заходів безпеки під час катастроф на залізничному, авіаційному та водному транспорті.

Основні вражаючі фактори при виникненні надзвичайних ситуацій на хімічно-небезпечних об'єктах. Поведінка людей та дотримання заходів безпеки і особистого захисту при хімічних катастрофах. Основні вражаючі фактори при виникненні надзвичайних ситуацій на радіаційно-небезпечних об'єктах. Поведінка людей та дотримання заходів безпеки і особистого захисту при аваріях на АЕС, інших радіаційно-небезпечних об'єктах.

МОДУЛЬ 3. Загальні принципи надання домедичної допомоги.

Змістовий модуль 9. Основні принципи реанімації при порушенні дихання та кровообігу.

Тема 9.1. Підтримка життєво важливих функцій організму при порушенні дихання та кровообігу.

Поняття реанімації та її задачі. Клініка порушення дихання і кровообігу. Реанімаційні заходи при різних порушеннях дихання і кровообігу.

Тема 9.2. Порядок проведення серцево-легеневої реанімації при зупинці дихання та кровообігу.

Порушення дихання і гостра дихальна недостатність. Клініка гострої дихальної недостатності. Домедична допомога при гострій дихальній недостатності. Порушення кровообігу і гостра серцево-судинна недостатність. Клініка гострої серцево-судинної недостатності. Домедична допомога при гострій серцево-судинній недостатності.

Змістовий модуль 10. Зупинка кровотечі.

Тема 10.1. Зупинка кровотечі штатними та підручними засобами.

Загальні поняття про кровотечу. Способи, порядок та правила зупинки різних видів кровотеч.

Тема 10.2. Перев'язувальний матеріал. Техніка накладання пов'язок.

Перев'язувальний матеріал. Загальні правила накладання пов'язок. Види м'яких пов'язок та порядок їх накладання. Техніка накладання м'яких пов'язок на окремі ділянки тіла.

Тема 10.3. Порядок накладання м'яких пов'язок на окремі ділянки тіла.

Загальні правила накладання пов'язок. Порядок і правила накладання м'яких пов'язок на різні ділянки тіла.

Змістовий модуль 11. Імобілізація.

Тема 11.1. Поняття імобілізації. Технічні засоби імобілізації та правила користування ними.

Основні принципи імобілізації. Засоби та приладдя, що використовується для імобілізації.

Тема 11.2. Порядок імобілізації постраждалих при різних ушкодженнях.

Технічні засоби імобілізації. Правила накладання шин. Способи накладання шин.

Змістовий модуль 12. Транспортування потерпілих.

Тема 12.1. Методи транспортування потерпілих, технічні засоби транспортування.

Технічні засоби транспортування потерпілих. Методи транспортування потерпілих.

Тема 12.2. Порядок організації лікувально-евакуаційного забезпечення в умовах надзвичайних ситуацій.

Порядок транспортування постраждалих із небезпечної зони в райони розгортання пунктів збору постраждалих. Транспортування постраждалих різними методами з використанням штатних та підручних засобів. Способи виготовлення підручних засобів, призначених для транспортування постраждалих.

Змістовий модуль 13. Порядок надання домедичної допомоги при гострих отруєннях та радіаційних ураженнях.

Тема 13.1. Домедична допомога при гострих отруєннях небезпечними хімічними речовинами, продуктами харчування та при радіаційних ураженнях.

Отруєння або інтоксикація. Домедична допомога при інгаляційних отруєннях. Домедична допомога при проникненні отрути в шлунок.

Тема 13.2. Порядок надання домедичної допомоги при гострих отруєннях небезпечними хімічними речовинами, продуктами харчування та при радіаційних ураженнях.

Порядок надання домедичної допомоги при гострих отруєннях небезпечними хімічними речовинами, продуктами харчування та при радіаційних ураженнях.

Змістовий модуль 14. Домедична допомога при екстрених пологах.

Тема 14.1. Порядок надання домедичної допомоги при екстрених пологах.

Процеси, що відбуваються в організмі вагітної жінки та патологічні ускладнення, що призводять до непередбачуваних пологів. Засоби і матеріали, що використовуються для домедичної допомоги при екстрених пологах. Домедична допомога при екстрених пологах.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модуль-на контрольна робота
3-й семестр						
Модуль 1. МЕДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОСТРАЖДАЛОГО НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ МИРНОГО ТА ВОЄННОГО ЧАСУ. ОСНОВИ АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ.						
Змістовий модуль 1. Організація медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.						
Тема 1.1. Вступ. Організація медичного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.	4	2	-	-	2	-
Тема 1.2. Принципи організації, завдання, сили і засоби Державної служби медицини катастроф та медичної служби цивільної оборони України.	4	2	-	-	2	-
Разом за змістовим модулем 1.	8	4	-	-	4	-
Змістовий модуль 2. Медична характеристика осередків надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.						
Тема 2.1. Медико-тактична характеристика осередків надзвичайних ситуацій	4	-	2	-	2	-

природного, техногенного характеру та воєнного часу.						
Разом за змістовим модулем 2.	4	-	2	-	2	-
Змістовий модуль 3. Поняття про органи та системи організму людини та їх фізіологію.						
Тема 3.1. Будова та функції клітин і тканин організму людини. Системи організму людини.	4	2	-	-	2	-
Тема 3.2. Кістково-м'язова та серцево-судинна системи, система органів дихання.	4	-	2	-	2	-
Тема 3.3. Системи стравоходу та виділення. Нервова система та органи почуттів людини.	4	-	2	-	2	-
Разом за змістовим модулем 3.	12	2	4	-	6	МКР-1
Разом за модулем 1.	24	6	6	-	12	-
МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПАТОЛОГІЧНИХ ПОРУШЕНЬ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ. ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ, ДОТРИМАННЯ ЗАХОДІВ БЕЗПЕКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ В ОСЕРЕДКАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ПРИРОДНОГО ТА ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ.						
Змістовий модуль 4. Порухення основних життєво важливих функцій організму.						
Тема 4.1. Гостра дихальна та серцево-судинна недостатність.	4	-	2	-	2	-
Тема 4.2. Шоковий та коматозний стан. Синдром тривалого стискання тканин.	4	-	2	-	2	-
Разом за змістовим модулем 4.	8	-	4	-	4	-
Змістовий модуль 5. Поняття про травми. Травми механічного походження.						
Тема 5.1. Патогенез травм механічного походження. Рани та їх класифікація.	3	-	2	-	1	-
Тема 5.2. Кровотечі. Травми опорно-рухового апарату людини.	3	-	2	-	1	-
Разом за змістовим	6	-	4		2	

модулем 5.						
Змістовий модуль 6. Травми фізичного та хімічного походження.						
Тема 6.1. Термічні травми. Термічний опік, тепловий удар та відмороження, гіпотермія. Електротравма.	3	2	-	-	1	-
Тема 6.2. Отруєння небезпечними хімічними речовинами. Отруєння продуктами харчування. Біологічні отруєння.	4	-	2	-	2	-
Тема 6.3. Вплив іонізуючих випромінювань на організм людини. Радіаційна травма.	3	-	2	-	1	-
Разом за змістовим модулем 6.	10	2	4	-	4	-
Змістовий модуль 7. Правила поведінки та особливості надання домедичної допомоги при виникненні надзвичайних ситуацій природного характеру.						
Тема 7.1. Поведінка людей та особливості надання ДМД при надзвичайних ситуаціях природного характеру.	4	-	2	-	2	-
Разом за змістовим модулем 7.	4	-	2	-	2	-
Змістовий модуль 8. Поведінка людей та особливості надання домедичної допомоги під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного характеру.						
Тема 8.1. Поведінка людей та особливості надання ДМД під час надзвичайних ситуацій техногенного характеру.	4	-	2	-	2	-
Разом за змістовим модулем 8.	4	-	2	-	2	МКР-2
Разом за модулем 2.	32	2	16	-	14	-
МОДУЛЬ 3. ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ.						
Змістовий модуль 9. Основні принципи реанімації при порушенні дихання та кровообігу.						
Тема 9.1. Підтримка життєво важливих функцій організму при порушенні дихання та кровообігу.	4	2	-	-	2	-
Тема 9.2. Порядок проведення серцево-	6	-	4	-	2	-

легеневої реанімації при зупинці дихання та кровообігу.						
Разом за змістовим модулем 9.	10	2	4	-	4	-
Змістовий модуль 10. Зупинка кровотечі.						
Тема 10.1. Зупинка кровотечі штатними та підручними засобами.	4	-	2	-	2	-
Тема 10.2. Перев'язувальний матеріал. Техніка накладання пов'язок.	8	-	4	-	4	-
Тема 10.3. Порядок накладання м'яких пов'язок на окремі ділянки тіла.	10	-	6	-	4	-
Разом за змістовим модулем 10.	22	-	12	-	10	-
Змістовий модуль 11. Імобілізація.						
Тема 11.1. Поняття імобілізації. Технічні засоби імобілізації та правила користування ними.	4	-	2	-	2	-
Тема 11.2. Порядок імобілізації постраждалих при різних ушкодженнях.	8	-	4	-	4	-
Разом за змістовим модулем 11.	12	-	6	-	6	-
Змістовий модуль 12. Транспортування потерпілих.						
Тема 12.1. Методи транспортування потерпілих, технічні засоби транспортування.	4	-	2	-	2	-
Тема 12.2. Порядок організації лікувально-евакуаційного забезпечення в умовах надзвичайних ситуацій.	4	-	2	-	2	-
Разом за змістовим модулем 12.	8	-	4	-	4	-
Змістовий модуль 13. Порядок надання домедичної допомоги при гострих отруєннях та радіаційних ураженнях.						
Тема 13.1. Домедична допомога при гострих отруєннях небезпечними хімічними речовинами,	4	2	-	-	2	-

продуктами харчування та при радіаційних ураженнях.						
Тема 13.2. Порядок надання домедичної допомоги при гострих отруєннях небезпечними хімічними речовинами, продуктами харчування.	4	-	2	-	2	-
Разом за змістовим модулем 13.	8	2	2	-	4	-
Змістовий модуль 14. Домедична допомога при екстрених пологах.						
Тема 14.1. Порядок надання домедичної допомоги при екстрених пологах.	4	-	2	-	2	МКР-3
Разом за змістовим модулем 14.	4	-	2	-	2	-
Разом за модулем 3.	64	4	28	-	30	-
Разом	120	12	52	-	56	-
Екзаменаційна консультація	2	-	-	-	-	-
Екзамен	6	-	-	-	-	-

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2.1. Медико-тактична характеристика осередків надзвичайних ситуацій природного, техногенного характеру та воєнного часу.	2
2	Тема 3.2. Кістково-м'язова та серцево-судинна системи, система органів дихання.	2
3	Тема 3.3. Системи стравоходу та виділення. Нервова система та органи почуттів людини.	2
4	Тема 4.1. Гостра дихальна та серцево-судинна недостатність.	2
5	Тема 4.2. Шоковий та коматозний стан. Синдром тривалого стискання тканин.	2
6	Тема 5.1. Патогенез травм механічного походження. Рани та їх класифікація.	2
7	Тема 5.2. Кровотечі. Травми опорно-рухового апарату людини.	2
8	Тема 6.2. Отруєння небезпечними хімічними речовинами. Отруєння продуктами харчування. Біологічні отруєння.	2
9	Тема 6.3. Вплив іонізуючих випромінювань на організм людини. Радіаційна травма.	2
10	Тема 7.1. Поведінка людей та особливості надання ДМД при надзвичайних ситуаціях природного характеру.	2
11	Тема 8.1. Поведінка людей та особливості надання ДМД під час надзвичайних ситуацій техногенного характеру.	2

12	Тема 9.2. Порядок проведення серцево-легеневої реанімації при зупинці дихання та кровообігу.	4
13	Тема 10.1. Зупинка кровотечі штатними та підручними засобами.	2
14	Тема 10.2. Перев'язувальний матеріал. Техніка накладання пов'язок.	4
15	Тема 10.3. Порядок накладання м'яких пов'язок на окремі ділянки тіла.	6
16	Тема 11.1. Поняття іммобілізації. Технічні засоби іммобілізації та правила користування ними.	2
17	Тема 11.2. Порядок іммобілізації постраждалих при різних ушкодженнях.	4
18	Тема 12.1. Методи транспортування потерпілих, технічні засоби транспортування.	2
19	Тема 12.2. Порядок організації лікувально-евакуаційного забезпечення в умовах надзвичайних ситуацій.	2
20	Тема 13.2. Порядок надання домедичної допомоги при гострих отруєннях небезпечними хімічними речовинами, продуктами харчування.	2
21	Тема 14.1. Порядок надання домедичної допомоги при екстрених пологах.	2
Разом		52

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Вивчення дисципліни «Підготовка з надання домедичної допомоги» не передбачає виконання індивідуальних завдань.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

Поточний контроль успішності і якості практичної підготовки здійснюється шляхом проведення коротких дискусій між тренуваннями з використанням технічних засобів для надання домедичної допомоги постраждалому, швидкого опитування групи в ході відповіді (тренування) здобувача щодо доцільності його дій, колективного обговорення оптимальних маніпуляцій щодо надання домедичної допомоги для кожної ситуаційної задачі, а також письмових опитувань у складі навчальної групи.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля. Програма вивчення дисципліни передбачає відпрацювання 3-х модульних контрольних робіт.

Індивідуальна самотійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Після вивчення всієї дисципліни в цілому, зі здобувачами вищої освіти проводиться *підсумковий контроль – екзамен*, що передбачає перевірку теоретичних знань методом опитування з основних розділів програми та відпрацювання прийомів практичних навичок щодо надання домедичної допомоги постраждалому при різних травмах.

Оцінювання результатів навчання з дисципліни «Підготовка з надання домедичної допомоги» здійснюється за накопичувальною бально-рейтинговою системою, основною метою якої є регулярна й комплексна оцінка результатів навчальної діяльності та сформованості компетентностей.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою – ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, письмового тестового контролю та відпрацюванням практичних завдань щодо надання домедичної допомоги постраждалому при різних травмах.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	3	1,5	4,5
	семінарські заняття	–	–	–
	практичні заняття*	3	1,5-2,5	6
	за результатами виконання модульної контрольної роботи*	1	10	10
Разом за модуль 1				20,5
Модуль 2	лекції	1	1,5	1,5
	семінарські заняття	–	–	–
	практичні заняття*	8	1,5	12
	за результатами виконання модульної контрольної роботи*	1	10	10
Разом за модуль 2				23,5
Модуль 3	лекції	2	1,5	3
	семінарські заняття	–	–	–
	практичні заняття*	14	1,5-2,5	23
	за результатами виконання модульної контрольної роботи*	1	10	10
Разом за модуль 3				36

Разом за поточний контроль	80
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідні)	–
III. Підсумковий контроль (екзамен, диференційний залік, курсовий проект (робота))*	20
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи	100

Ступінь засвоєння матеріалу, що вивчається здобувачами вищої освіти, оцінюється шляхом проведення контрольних заходів з виставленням підсумкової оцінки та прийняття диференційного заліку. Оцінка за диференційний залік виставляється за результатами двох модульних контрольних робіт з урахуванням поточної успішності здобувача вищої освіти. У разі, коли здобувач вищої освіти виявить бажання підвищити оцінку по заліку, проводиться співбесіда, зміст якої передбачає відповіді на теоретичні питання за матеріалом обох робіт.

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
- підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт. В ході фронтального опитування здобувачам вищої освіти як правило пропонується по два запитання по вивченому матеріалу, за що він отримує відповідний підсумковий результат.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 1,5 балів):

1,5 бали – обидва питання розкриті в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни.

1 бал – обидва питання розкриті, але обґрунтування відповіді недостатнє.

0,5 балу – питання розкриті частково.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питань, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з п'яти завдань: чотирьох питань з теоретичного матеріалу та практичного (проблемного) питання. Відповідь з перших чотирьох завдань – передбачає розуміння сутності та чітке викладення. Розв'язання п'ятого завдання

повинно містити: обґрунтування підходів, вибору шляхів для змістовний висновків на поставлене питання.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульних контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 балів – вірні та змістовні відповіді на всі завдання з дотриманням всіх вимог до виконання;

8-9 балів – вірні відповіді, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

5-7 балів – на три завдання є змістовна відповідь, останнє завдання виконано формально;

1-4 бали – виконано два із п'яти завдань;

0 балів – відповідь відсутня.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль здійснюється в ході екзамену. Кожен білет складається з трьох завдань: двох питань з теоретичного матеріалу та практичного завдання (нормативу щодо надання домедичної допомоги).

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульних контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

19-20 балів – вірні та змістовні відповіді на всі завдання з дотриманням всіх вимог до виконання;

15-18 балів – вірні відповіді, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

8-14 балів – на два завдання є змістовна відповідь, останнє завдання виконано з помилками;

1-7 бали – виконано одне із завдань;

0 балів – відповідь відсутня.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

Модуль 1.

1. Види медичної допомоги, які надаються в умовах НС, найефективніші терміни надання?

2. Які заходи, що виконуються при наданні домедичної допомоги, першої лікарської допомоги та спеціалізованої медичної допомоги?

3. В чому полягає особливість діяльності Медичної служби цивільної оборони України?

4. З якою метою та в який термін надаються домедична допомога, перша лікарська допомога та спеціалізована медична допомога, які заходи при цьому виконуються?

5. Заходи медичного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій?

6. З якою метою організовується медичне забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій?

7. На підставі яких керівних документів в Україні функціонує ДСМК, їх основний зміст?

8. Перерахуйте основні завдання Українського науково-практичного центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф?

9. Які сили і засоби функціонально об'єднує ДСМК та на яких рівнях вона функціонує?

10. Які завдання має ДСМК?

11. Які Ви знаєте режимно-обмежувальні заходи, що вводяться в умовах НС, на якій термін вони встановлюються?

12. Будова і функції клітин і тканин організму людини.

13. Поняття про органи та системи організму людини та їх фізіологію.

14. Призначення, будова, основні функції шкіри.

15. Призначення, склад, основні функції кістково-м'язової системи.

16. Призначення, склад, основні функції нервової системи.

17. Призначення, склад, основні функції органів відчуттів (органів дотику).

18. Призначення, склад, основні функції органів відчуттів (органів зору).

19. Призначення, склад, основні функції органів відчуттів (органів нюху).

20. Призначення, склад, основні функції органів відчуттів (органів слуху).

21. Призначення, склад, основні функції органів відчуттів (органів смаку).

22. Призначення, склад, основні функції серцево-судинної системи.

23. Призначення, склад, основні функції системи виділення.

24. Призначення, склад, основні функції системи органів дихання.

25. Призначення, склад, основні функції системи стравоутраччя.

Модуль 2.

26. Вивихи, їх види, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

27. Види гострої дихальної недостатності (ГДН) та їх характерні клінічні ознаки.

28. Види гострої серцево-судинної недостатності (ГССН) та їх характерні клінічні ознаки.

29. Відмороження, його ступені, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

30. Внутрішні кровотечі, способи тимчасової зупинки кровотеч, особливості надання домедичної допомоги.

31. Електротравма, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

32. Забої, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

33. Лівошлуночкова та правошлуночкова ГССН, дистрофія та інфаркт міокарда, причини їх виникнення, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

34. Колапс, інсульт, непритомність, причини їх виникнення, клінічні

ознаки та домедична допомога при виникненні.

35. Коматозний стан, його види, ступені, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

36. Кровотечі, їх види, способи тимчасової зупинки кровотеч.

37. Непритомність, її клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

38. Опіки, їх види, ступені, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні термічних опіків.

39. Опіки, їх види, ступені, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні хімічних опіків.

40. Основні принципи реанімації при порушенні дихання та кровообігу.

41. Особливості надання домедичної допомоги при зовнішніх прихованих кровотечах з внутрішніх органів.

42. Особливості надання домедичної допомоги при пораненнях грудної порожнини.

43. Особливості надання домедичної допомоги при пораненнях голови.

44. Особливості надання домедичної допомоги при пораненнях черевної порожнини.

45. Отруєння біологічно активними речовинами, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

46. Отруєння продуктами харчування, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

47. Отруєння токсичними речовинами, їх види, ступені, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

48. Перегрівання, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

49. Переломи, їх види, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

50. Переохолодження (замерзання), його клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

51. Домедична допомога при екстрених пологах.

52. Підтримка життєво важливих функцій організму при порушенні дихання.

53. Підтримка життєво важливих функцій організму при порушенні кровообігу.

54. Порушення основних життєво-важливих функцій організму, порядок їх визначення.

55. Рани, види ран, домедична допомога при пораненнях.

56. Розтягнення та розриви зв'язок, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

57. Серцево-легенева реанімація постраждалих в умовах надзвичайної ситуації (одним рятувальником або двома рятувальниками).

58. Синдром тривалого стиснення, його періоди та домедична допомога при виникненні.

59. Синдром тривалого стиснення, його ступені, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

60. Термінальний стан, його етапи, клінічні ознаки, тривалість етапів.

61. Травми, їх класифікація.

62. Транспортування потерпілих в різних умовах.

63. Шок, його види, ступені, клінічні ознаки та домедична допомога при виникненні.

Модуль 3.

64. Види пов'язок, техніка накладання м'яких пов'язок.

65. Виконання нормативу № 2а: накладання первинної пов'язки на праве (ліве) око.

66. Виконання нормативу № 2б: накладання первинної пов'язки на праве (ліве) вухо.

67. Виконання нормативу № 2в: накладання первинної пов'язки на ліктьовий суглоб.

68. Виконання нормативу № 3: накладання гумового кровозупинного джгута на плече.

69. Виконання нормативу № 4: накладання закрутки за допомогою косинки (інших підручних засобів) на плече.

70. Виконання нормативу № 5: накладання шин із штатного та підручного матеріалу при переломах кісток нижніх кінцівок.

71. Виконання нормативу № 6: використання шприц-тюбіка із аптечки індивідуальної (АІ).

72. Методи транспортування потерпілих в різних умовах, технічні засоби транспортування.

73. Перев'язувальний матеріал: його призначення та класифікація.

74. Поведінка людей та дотримання заходів безпеки і особистого захисту при хімічних катастрофах.

75. Поведінка людей та дотримання заходів безпеки і особистого захисту при аваріях на АЕС.

76. Поведінка людей та дотримання заходів безпеки під час пожеж.

77. Поведінка людей та дотримання заходів безпеки під час транспортних катастроф.

78. Поведінка людей та дотримання заходів безпеки при землетрусах.

79. Поведінка людей та дотримання заходів безпеки при повенях, селях, зсувах.

80. Поведінка людей та дотримання заходів безпеки при ураганах, бурях, смерчах.

81. Поняття іммобілізації: її види та порядок здійснення.

82. Техніка накладання м'яких пов'язок на окремі ділянки тіла (на верхні та нижні кінцівки).

83. Техніка накладання м'яких пов'язок на окремі ділянки тіла (область голови).

84. Техніка накладання м'яких пов'язок на окремі ділянки тіла (область плечового та тазостегеневого поясу).

85. Технічні засоби іммобілізації, правила користування ними.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. До здачі екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які отримали позитивні оцінки по всім модульним контрольним роботам та відпрацювали обов'язкові практичні нормативи із надання домедичної допомоги постраждалим.

Рекомендовані джерела інформації

Література

Базова:

1. Освітньо-професійна програма «Інженерне забезпечення саперних, піротехнічних та вибухових робіт» підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека», зі спеціальності 263 «Цивільна безпека». – Х.: НУЦЗУ, Затверджена на засіданні Вченої ради НУЦЗ України від 17.06.2021 р., протокол №10.

2. Вандер К.О., Толкунов І.О., Ромін А.В. Домедична допомога: навчальний посібник з курсу «Медицина надзвичайних ситуацій» / К.О. Вандер, І.О. Толкунов, А.В. Ромін; під заг. ред. К.О. Вандера. – Х.: НУЦЗУ, 2015. – 457 с.

3. Вандер К.О., Барбашин В.В., Толкунов І.О. Фундаментальні основи медичних знань. Курс лекцій. Частина І. – Х.: ВРВД НУЦЗУ, 2016 р.

4. Вандер К.О., Барбашин В.В., Толкунов І.О. Перша медична допомога. Курс лекцій. Частина ІІ. – Х.: ВРВД НУЦЗУ, 2016 р.

5. Вандер К.О., Барбашин В.В., Толкунов І.О., Семків О.М. Загальні принципи надання першої медичної допомоги та правила поведінки в осередках катастроф. Курс лекцій. Частина ІІІ. – Х.: ВРВД НУЦЗУ, 2017 р.

6. Гінекологія: підручник / С.В. Хміль, З.М. Кучма, Л.І. Романчук: Укрмедкнига, 1999. – 329 с.

7. Директивные указания Европейского, 1998 года совещания по основам спасения и поддержки жизни. Европейский учебно-информационный центр первой медицинской помощи. – Брюссель: 1998 г.
  8. Довідник з надання медичної допомоги потерпілим при дорожньо-транспортних пригодах. – Київ: 2004 р.
  9. Домедична допомога (алгоритм маніпуляції): Методичний посібник / В.О. Крилюк та ін. – К.: 2015. – 48 с.
  10. Домедична допомога в умовах надзвичайних ситуацій: практичний посібник / Волянський П.Б., Гур'єв С.О., Долгий М.Л., Дрозденко Н.В., Іскра Н.І., Макаренко А.М., Стрюк М.П., Терент'єва А.В. – К.: ФОП Панов А.М., 2016. – 136 с.
  11. Домедична допомога постраждалим внаслідок ДТП: Методичний посібник / В.О. Крилюк, Ю.О. Чорний, А.І. Гоженко, М.І. Квітка. – К.: ФОП Ференець В.Б., 2014. – 84 с.
  12. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи). За редакцією О.В. Богомолець, Г.Г. Роціна. – Київ: Здоров'я, 2016.
  13. Екстрена медична допомога травмованим на догоспітальному етапі: навчальний посібник / В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, А.А. Гудима, Н.І. Іскра та ін. – Київ: 2016. – 400 с.
  14. Екстрена медична допомога. (Посібник) за редакцією професора Г.Г. Роціна. – Київ, 2008. 127 с.
  15. Коляденко Г. І. Анатомія людини. Либідь (5-те видання): Київ – 2009. – 390 с.
  16. Курс обучения по неотложной медицинской помощи. – Бостон, Массачусетс: 1995 г.
  17. Курс по неотложной медицине для Учебных центров в Евразии (Руководство для слушателей). – АМСЗ, 2003 г.
  18. Курс обучения по неотложной медицинской помощи. Региональные учебные центры в СНГ. – Бостон: 1994 г.
  19. Методическое пособие по технике выполнения лечебных манипуляций. – Киев: 2001 г.
  20. Перша допомога (Підручник для інструктора Червоного Хреста). – Київ: 1999 р.
  21. Перша допомога. (Підручник для населення). – Київ: Видавничий дім «Скарби», 1999 р.
  22. Протоколи з надання екстреної медичної допомоги у разі невідкладних станів. – Київ: «Фарм АРТ», 2001 р.
  23. Протоколи по неотложной медицинской помощи на догоспитальном этапе. – Киев: 2000 р.
  24. Руководство по технике врачебных манипуляций (перевод с английского). – Киев: 1997 г.
  25. Система невідкладної медичної допомоги США. Особливості її організації та підготовки фахівців (довідковий посібник). – Київ: 2004 р.
- Допоміжна:

1. Буянов.М. Первая медицинская помощь. – М.: Медицина, 1981., 192 с., ил. 66.
2. Долікарська допомога / Підручник – К.: Правові джерела, 2000.
3. Инструкция по оказанию первой медицинской помощи при автодорожных травмах. Харьков. Облполиграфиздат. 1982. – 63 с.
4. Дубицький А.Ю., Семенов І.О., Чепкій Л.П. Медицина катастроф. – Київ: «Здоров'я», 1993 р.
5. Зозуля І.С., Верншигора А.В., Бобров В.І. Медицина неотложных состояний. – Киев: «Медицина», 2008. – 696 с.
6. Медицинские аспекты аварии на ЧАЭС. Материалы научной конференции. – К.: 1988 г.
7. Олійник П. Перша медична допомога. – Львів: «Спалом», 2004. – 256 с.
8. Халмурадов Б.В. Медицина надзвичайних ситуацій підручник / Б.Д. Халмурадов, П.Б. Волянський. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 208 с.

Нормативні документи:

1. Закон України від 05.07.2012 року № 5081-VI «Про екстрену медичну допомогу».
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 року №1115 «Про затвердження Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу».
3. Наказ МОЗ України від 02.03.2009 року №132 «Про організацію навчання окремих категорій немедичних працівників навичкам надання першої невідкладної медичної допомоги».
4. Наказ МОЗ України від 16.06.2014 року №398 «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах».
5. Наказ МОЗ України від 29.03.2017 року №346 «Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти».

Інформаційні ресурси:

1. <http://kombat.com.ua/>;
2. <http://www.bio-lavka.kiev.ua/>;
3. http://khryst-mns.at.ua/publ/abetka_vizhivannja/;
4. <http://posibnyky.vntu.edu.ua/>.

Розробник:

Начальник кафедри
піротехнічної та спеціальної підготовки,
к.т.н., доцент

(підпис)

Ігор ТОЛКУНОВ
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« 25 » 08 2021 року